In welk land is de rechtbank bevoegd?

Slovenia

1 Moet ik mij wenden tot een gewone rechtbank of tot een gespecialiseerde rechtbank (bijvoorbeeld een arbeidsrechtbank)?

In Slovenië zijn de plaatselijke rechtbanken (*okrajna sodišča*) en de arrondissementsrechtbanken (*okrožna sodišča*) bevoegd voor civiele zaken in eerste aanleg. Zij hebben de bevoegdheid om uitspraak te doen in alle typisch civielrechtelijke zaken en geschillen (toekenning van schadevergoeding, eigendomskwesties, familiegeschillen enz.). De bevoegdheidsafbakening tussen de plaatselijke rechtbanken en de arrondissementsrechtbanken wordt hieronder behandeld.

Voor handelszaken in eerste aanleg zijn daarentegen alleen de arrondissementsrechtbanken bevoegd. Handelsgeschillen zijn de geschillen waarbij een van de procespartijen een onderneming, instelling (inclusief openbare instellingen), coöperatie, de overheid of een lokale autonome autoriteit is.

Handelsgeschillen zijn ook geschillen met betrekking tot rechtsverhoudingen tussen eenmanszaken die voortkomen uit hun winstgevende werkzaamheden, en een bedrijf, instelling (inclusief openbare instellingen), coöperatie, de overheid of een lokale autonome autoriteit.

Krachtens de wet zijn de rechtbanken voor arbeidszaken (*delovna sodišča*) en sociale zaken (*socialna sodišča*) bevoegd voor arbeidsgeschillen, zelfs wanneer de zaak betrekking heeft op een civiel geschil. Arbeidsgeschillen hebben betrekking op de verhouding tussen de werkgever en de werknemer en meer bepaald op een schending van de rechten en verplichtingen uit hoofde van arbeidsverhoudingen. Rechtbanken voor arbeidszaken zijn bevoegd om uitspraak te doen in individuele arbeidsgeschillen (geschillen in verband met de arbeidsrelatie en de daarmee samenhangende eigendomsrechten), collectieve arbeidsgeschillen (geschillen waarbij een van de partijen gewoonlijk een vakbond of een soortgelijke werknemersvertegenwoordiging is), geschillen in verband met de rechtmatigheid van stakingen en het in de Sloveense wetgeving neergelegde recht op deelname van de werknemers aan het beheer van de onderneming. Rechtbanken voor sociale zaken zijn bevoegd voor het recht op invaliditeitsuitkeringen, pensioenen, ziekteverzekering en werkloosheidsuitkeringen, en het recht op gezinsbijslagen en sociale uitkeringen.

Aangezien de bevoegdheidskwestie pas wordt behandeld nadat een vordering is ingesteld bij een rechtbank (alvorens een gerecht een zaak behandelt, moet het nagaan of het wel bevoegd is), is het raadzaam eerst een advocaat te raadplegen om onnodige vertraging te vermijden. Een rechtbank moet in alle procedures aandacht besteden aan de bevoegdheidskwestie en nagaan of er geen ander orgaan bevoegd is voor de zaak (bv. een administratief orgaan). Indien dit het geval is, moet de rechtbank de vordering van de eiser niet-ontvankelijk verklaren, wat tot vertraging leidt en voor de eiser extra kosten met zich meebrengt.

Informatie over de rechterlijke organisatie, de adressen en de bevoegdheid van de rechtbanken is ook beschikbaar op de website van het Hooggerechtshof van de Republiek Slovenië (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*): http://www.sodisce.si/

2 Als de gewone rechtbanken bevoegd zijn (dus als dit de rechtbanken zijn die bevoegd zijn voor dergelijke zaken), hoe kan ik dan te weten komen welke van die rechtbanken bevoegd is voor mijn zaak?

Een vordering kan bij elk gerecht in de Republiek Slovenië worden ingesteld, waarbij echter de regels inzake de materiële bevoegdheid (welk gerecht is bevoegd om uitspraak te doen over de grond van de zaak) en de territoriale bevoegdheid in acht moeten worden genomen. De relevante basisgegevens, waaronder de adressen van alle Sloveense plaatselijke rechtbanken en alle Sloveense arrondissementsrechtbanken, zijn beschikbaar op de website van het Hooggerechtshof van de Republiek Slovenië: http://www.sodisce.si/

In Slovenië valt de materiële bevoegdheid om in eerste aanleg uitspraak te doen of de mogelijkheid voor een rechter om over een specifieke vordering van een partij uitspraak te doen toe aan zowel de plaatselijke rechtbanken als de arrondissementsrechtbanken. De volgende twee criteria zijn doorslaggevend bij het vaststellen welk gerecht bevoegd is om uitspraak te doen in een zaak: de waarde van de vordering (voorwerp van het geschil) en de rechtsgrondslag van de aan het geschil ten grondslag liggende rechtsverhouding (inhoud en voorwerp van het geschil).

De algemene regel is dat een arrondissementsrechtbank uitspraak doet over belangrijke geschillen (het gaat om belangrijke bedragen en er zijn ingrijpende gevolgen voor het leven of de levensstandaard van een partij), dan wel dat het uitspraak doet wanneer het gaat om juridisch complexe geschillen omdat met name wetgeving over complexe en gevoelige kwesties moet worden toegepast (bv. echtscheiding, alimentatie voor kinderen).

Gerechtshoven met algemene bevoegdheid (*višja sodišča*), waarvan er in Slovenië vier zijn, doen uitspraak in tweede aanleg. Het is niet mogelijk om direct bij een dergelijk gerechtshof een vordering in te stellen. Gerechtshoven doen uitspraak in beroepen tegen de beslissingen van plaatselijke en arrondissementsrechtbanken; zij doen ook uitspraak in geschillen met betrekking tot de bevoegdheid tussen plaatselijke en arrondissementsrechtbanken wat betreft het gebied waarin deze gerechten bevoegd zijn.

Het Hooggerechtshof van de Republiek Slovenië (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) doet uitspraak op beroep tegen arresten van de gerechtshoven, met name wanneer het gaat om de toetsing en verzoeken om de bescherming van de wettigheid. Wanneer buitengewone rechtsmiddelen worden ingesteld, moet een belanghebbende partij zich laten bijstaan door een advocaat, aangezien volgens de wet alleen gekwalificeerde advocaten voor het Hooggerechtshof bepaalde specifieke proceshandelingen mogen verrichten.

2.1 Is er een onderscheid tussen lagere en hogere gewone burgerlijke rechtbanken (bijvoorbeeld districtsrechtbanken als lagere rechtbanken en regionale rechtbanken als hogere rechtbanken), en zo ja, welke is dan bevoegd voor mijn zaak?

Zoals hierboven uiteengezet, is de bevoegdheid in eerste aanleg verdeeld tussen de plaatselijke rechtbanken en de arrondissementsrechtbanken, maar tussen deze twee soorten rechterlijke instanties bestaat er geen strikt hiërarchisch verband. De bevoegdheid van de gerechten is geregeld bij wet, maar over het algemeen is het zo dat de arrondissementsrechtbanken zaken behandelen die juridisch en feitelijk complexer zijn.

In de wet betreffende het burgerlijk procesrecht (*Zakon o pravdnem postopku, ZPP*) wordt bepaald dat plaatselijke rechtbanken, waarvan er in Slovenië in totaal 44 zijn, bevoegd zijn om uitspraak te doen in de volgende zaken:

eigendomsvorderingen, indien de waarde van de vordering niet meer bedraagt dan 20 000 EUR;

schending van eigendomsrechten;

erfdienstbaarheden en lasten/zekerheden;

huur- en pachtgeschillen.

Plaatselijke rechtbanken behandelen ook rechtsbijstandzaken waarvoor wettelijk geen andere rechtbank bevoegd is, evenals andere zaken die in de wet zijn opgesomd.

Arrondissementsrechtbanken, waarvan er in Slovenië elf zijn, zijn bevoegd om uitspraak te doen in de volgende zaken:
eigendomsvorderingen, indien de waarde van de betwiste vordering meer bedraagt dan 20 000 EUR;
geschillen tot vaststelling of betwisting van vaderschap of moederschap;
huwelijksgeschillen;
geschillen betreffende de wettelijke onderhoudsplicht;
geschillen betreffende de bescherming en opvoeding van kinderen;
geschillen betreffende het contact van kinderen met ouders en met andere personen, als deze gezamenlijk met geschillen betreffende de bescherming en opvoeding van kinderen worden beslecht;
geschillen betreffende auteursrechten, en geschillen betreffende de bescherming of het gebruik van uitvindingen en handelsmerken of het recht een handelsnaam te gebruiken en geschillen betreffende bescherming van mededinging;
handelsgeschillen;
faillissementsgeschillen.
Geschillen in eerste aanleg over intellectuele-eigendomsrechten behoren uitsluitend tot de territoriale bevoegdheid van de arrondissementsrechtbank van Ljubljana. Arrondissementsrechtbanken zijn eveneens bevoegd voor vorderingen betreffende internationale rechtsbijstand en voor rechtsbijstand in procedures tot erkenning van buitenlandse rechterlijke beslissingen, en zij kunnen ook andere zaken behandelen die in de wet zijn opgesomd.

2.2 Territoriale bevoegdheid (is de rechtbank van stad A of van stad B bevoegd voor mijn zaak?)

In beginsel kan een vordering worden ingesteld bij elk van de bovengenoemde in eerste aanleg bevoegde gerechten. Het gerecht waarbij een vordering is ingesteld, moet eerst nagaan of het bevoegd is. Als het gerecht van oordeel is dat het in een specifieke zaak geen territoriale bevoegdheid heeft, kan het zich onbevoegd verklaren en de zaak doorverwijzen naar een andere rechtbank. In principe moet het gerecht dit alleen doen wanneer de tegenpartij het gebrek aan bevoegdheid aanvoert; het gerecht is echter wel verplicht de zaak door te verwijzen als een andere rechtbank bij uitsluiting territoriaal bevoegd is om uitspraak te doen. Desalniettemin worden er bij de vaststelling van de territoriale bevoegdheid van gerechten bepaalde algemene regels toegepast die ervoor moeten zorgen dat de kosten worden beperkt en dat de procedures zo snel mogelijk worden afgehandeld.
De ZPP bevat een regel inzake algemene en specifieke territoriale bevoegdheid, afhankelijk van het voorwerp van het geschil en de procespartijen. Dit wordt nader toegelicht in de volgende punten.

2.2.1 De basisregel voor de territoriale bevoegdheid

Krachtens deze basisregel moet een vordering tegen een natuurlijke persoon of rechtspersoon worden ingesteld bij het gerecht dat bevoegd is voor het gebied waar de verweerder zijn vaste verblijfplaats heeft of een rechtspersoon zijn hoofdkantoor. In het geval van niet-Sloveense natuurlijke personen of rechtspersonen is de rechtbank met algemene territoriale bevoegdheid de rechtbank van de plaats waar de natuurlijke persoon in de Republiek Slovenië verblijft of waar de rechtspersoon zijn filiaal heeft.

2.2.2 Uitzonderingen op de basisregel

In een aantal gevallen biedt de ZPP partijen de mogelijkheid een vordering in te stellen bij een ander gerecht dan het volgens de basisregel algemeen territoriaal bevoegde gerecht. In specifiek omschreven gevallen (wat betreft het voorwerp of de inhoud van het geschil) kan een partij een vordering alleen instellen bij het gerecht dat exclusief bevoegd is om uitspraak te doen over de betrokken zaak. Dit wordt hierna 'exclusieve territoriale bevoegdheid' genoemd.
Indien een eiser een vordering instelt bij een gerecht dat territoriaal niet bevoegd is, verklaart dat gerecht zich onbevoegd en verwijst het de zaak naar het bevoegde gerecht, waar de zaak wordt voortgezet alsof ze daar was ingesteld.

2.2.2.1 Wanneer mag ik kiezen tussen de rechtbank van de woonplaats van de verweerder (aangewezen door de basisregel) en een andere rechtbank?

Zoals reeds vermeld, kunnen in bepaalde gevallen twee gerechten tegelijk territoriaal bevoegd zijn. In dat geval kan de belanghebbende partij in de zaak kiezen bij welk gerecht hij de vordering instelt **(optionele bevoegdheid)**.
Dit soort bevoegdheid is geregeld in de artikelen 49 tot en met 65 van de wet betreffende het burgerlijk procesrecht. Hieronder worden enkel de belangrijkste gevallen toegelicht alsook de gevallen die ingrijpende gevolgen hebben voor het leven van de partijen.
Voor alimentatiegeschillen is niet alleen het gerecht met algemene territoriale bevoegdheid bevoegd, maar ook het gerecht dat bevoegd is voor de vaste verblijfplaats van de eiser (alimentatiegerechtigde). De mogelijkheid een gerecht te kiezen staat ook open voor partijen in huwelijksgeschillen (echtscheidingszaken). In dat geval is de rechtbank van het gebied waar de echtgenoten hun laatste echtelijke woning hadden, bevoegd. Voor geschillen tot vaststelling of betwisting van vaderschap of moederschap is ook het gerecht bevoegd van de vaste of tijdelijke verblijfplaats van het kind dat krachtens de Sloveense wet een vordering mag instellen. Wanneer een rechtbank in Slovenië in dergelijke geschillen bevoegd is, bijvoorbeeld omdat de eiser permanent in Slovenië verblijft, heeft ook de rechtbank waaronder het gebied valt waarin de eiser zich permanent heeft gevestigd, territoriale bevoegdheid. Voor niet-contractuele schadegeschillen (dit betreft vaak verkeersongevallen) is het gerecht bevoegd van de plaats waar het schadebrengende feit heeft plaatsgevonden (plaats van het verkeersongeval) dan wel het gerecht dat bevoegd is in de plaats waarin de gevolgen van de schade zijn opgetreden, samen met het gerecht met algemene territoriale bevoegdheid. In het geval van overlijden of ernstig letsel, is ook het gerecht waaronder het gebied valt waarin de eiser zich permanent heeft gevestigd, bevoegd. Voor contractuele geschillen is het gerecht bevoegd van de plaats die is aangeduid als de plaats van nakoming van de contractuele verbintenissen; dit geldt ook voor geschillen betreffende wisselbrieven of cheques (gerecht van de plaats van betaling).
Bovendien is de optionele bevoegdheid ook van toepassing in het geval van geschillen die voortvloeien uit contractuele relaties met consumenten waarbij de eiser een consument (uitsluitend een natuurlijke persoon) is. In dergelijke gevallen is niet alleen het gerecht met algemene territoriale bevoegdheid bevoegd, maar ook het gerecht dat bevoegd is voor het gebied waar de consument zijn vaste of tijdelijke verblijfplaats heeft. Indien de eiser in een geschil dat voortvloeit uit een contractuele relatie met consumenten een onderneming is, berust de bevoegdheid bij het gerecht dat bevoegd is voor het gebied waar de consument zijn vaste of tijdelijke verblijfplaats heeft. Een afwijking inzake de territoriale bevoegdheid is alleen mogelijk op basis van een overeenkomst die tussen de consument en de onderneming wordt gesloten nadat het geschil is ontstaan of op basis van een overeenkomst die de consument de mogelijkheid biedt om zich tot een ander gerecht te wenden. In geschillen die voortvloeien uit verzekeringsrelaties waarbij de verweerder een verzekeringsmaatschappij is, is, naast het gerecht met algemene territoriale bevoegdheid en het gerecht dat bevoegd is voor het gebied waar het betrokken filiaal van de verzekeringsmaatschappij zijn hoofdkantoor heeft, ook het gerecht dat bevoegd is voor het gebied waar de eiser zijn vaste of tijdelijke verblijfplaats of hoofdkantoor heeft, bevoegd. In geschillen die voortvloeien uit verzekeringsrelaties, kan een verzekeringsmaatschappij haar vordering slechts instellen bij het gerecht dat bevoegd is voor het gebied waar de verweerder, d.w.z. de verzekeringnemer, de verzekerde of de begunstigde van de verzekering, zijn vaste of tijdelijke verblijfplaats of hoofdkantoor heeft. Een afwijking inzake de territoriale bevoegdheid is alleen mogelijk op basis van een overeenkomst die tussen de partijen wordt gesloten nadat het geschil is ontstaan of op basis van een overeenkomst die de verzekeringnemer, de verzekerde of de begunstigde van de verzekering de mogelijkheid biedt om zich tot een ander gerecht te wenden.
Andere gevallen waarin partijen een keuzemogelijkheid hebben, zijn opgenomen in de wet betreffende het burgerlijk procesrecht.

2.2.2.2 Wanneer moet ik kiezen voor een andere rechtbank dan die van de woonplaats van de verweerder (aangewezen door de basisregel)?

In bepaalde specifieke gevallen voorziet de wet in een speciale territoriale bevoegdheid en wijst zij een bepaald gerecht aan dat exclusief bevoegd is voor een specifieke zaak. Deze zogenaamde **exclusieve territoriale bevoegdheid** geldt voor:
geschillen in verband met onroerende zaken, de schending van eigendomsrechten en het huren en verhuren van eigendom; het gerecht met exclusieve territoriale bevoegdheid is het gerecht van de plaats waar de onroerende zaak is gelegen;
geschillen in verband met eigendomsrechten van schepen of vliegtuigen (en geschillen met betrekking tot het leasen daarvan); het gerecht met exclusieve territoriale bevoegdheid is het gerecht van de plaats waarin het register wordt bijgehouden waarin het schip of het vliegtuig is geregistreerd;
geschillen die ontstaan in de loop van of als gevolg van juridische of administratieve tenuitvoerleggingsprocedures en geschillen die ontstaan in de loop van of met betrekking tot faillissementsprocedures; het gerecht met exclusieve territoriale bevoegdheid is het gerecht van de plaats waar de procedures voor tenuitvoerlegging of faillissement worden gevoerd.

2.2.2.3 Mogen de partijen zelf een rechtbank aanwijzen die normaal gezien niet bevoegd zou zijn?

Overeenkomstig de Sloveense wetgeving mogen partijen in specifieke gevallen overeenkomen welk gerecht in eerste aanleg bevoegd zal zijn (**overeenkomst inzake territoriale bevoegdheid**). Middels een dergelijke overeenkomst kunnen de partijen een ander gerecht aanwijzen dan het krachtens de wet territoriaal bevoegde gerecht. Er moet wel worden beklemtoond dat de partijen geen overeenkomst mogen sluiten over de **materiële** bevoegdheid; die wordt alleen krachtens wet aangewezen (zie toelichting hierboven).

Partijen mogen overeenkomen dat een in eerste aanleg rechtsprekend gerecht dat anders territoriaal niet bevoegd zou zijn, hun zaak mag behandelen. De basisvoorwaarde waaraan de partijen moeten voldoen, is dat het aangewezen gerecht de bevoegdheid heeft om uitspraak te doen over de inhoud van de zaak of dat het materiële bevoegdheid heeft (cf. de bevoegdheidsverdeling tussen de plaatselijke rechtbanken en de arrondissementsrechtbanken). Een overeenkomst is evenmin mogelijk wanneer een gerecht krachtens de wet exclusief territoriaal bevoegd is (cf. het vorige punt).

Een overeenkomst tussen partijen moet schriftelijk worden vastgelegd en moet betrekking hebben op een specifiek geschil of een toekomstig geschil dat voortvloeit of kan voortvloeien uit hun specifieke rechtsverhouding. De schriftelijke overeenkomst moet door de eiser bij zijn inleidende vordering voor het gerecht worden gevoegd. Het is belangrijk erop te wijzen dat een overeenkomst inzake territoriale bevoegdheid niet in de loop van de procedure kan worden gesloten, d.w.z. nadat reeds een vordering is ingesteld bij een gerecht (zonder dat bij deze vordering een dergelijke overeenkomst is gevoegd).

3 Als een gespecialiseerde rechtbank bevoegd is, hoe kan ik dan te weten komen tot welke rechtbank ik mij moet wenden?

Het Sloveense rechtssysteem kent geen gespecialiseerde civiele of handelsrechtbanken (bv. speciale familierechtbanken voor huwelijksgeschillen of geschillen tussen ouders en kinderen), daar de plaatselijke rechtbanken en de arrondissementsrechtbanken of hun civiele en handelskamers uitspraak doen in alle civiele geschillen. De rechtbanken hebben kamers ingesteld (civiele zaken, familiezaken, handelszaken, beslagzaken, niet-contentieuze zaken, erfeniszaken). In het algemeen beslissen gespecialiseerde rechters van deze kamers over geschillen en doen zij rechterlijke uitspraken.

Alleen voor arbeids- en sociale geschillen bestaan er gespecialiseerde rechtbanken (bevoegdheid en organisatie: zie inleiding).

Links

http://www.sodisce.si/
http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov
https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs
http://www.pisrs.si/Pis.web/

Laatste update: 08/09/2021

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJN-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJN en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.